

Lady og Landstrykeren (Spesialutgave)

Lady og Landstrykeren (Spesialutgave)

Mer gull fra hvelvet til onkel Walt. Animasjon blir ikke bedre enn det som presteres i *Lady og Landstrykeren*.

Lady and the Tramp
Clyde Geronimi, Wilfred Jackson, Hamilton Luske
Walt Disney Pictures
1955
Buena Vista
16:9 Letterbox (2.55:1)
Dolby Digital 5.1
73 min.
2

6

Bella notte

Som barn av svenskeantennens tidsalder, er jeg vokst opp med SVTs Kalla Ankas Disney-kavalkad på julaften. I alle år har

Lady og Lufsen (eller

Landstrykeren hvis du vil) stått på repertoaret med Frank Thomas' nydelige spagettiscene akkompagnert av den svulstige «Bella Notte». Å se scenen uten den svenske dubbingen føles fremmed, men magien fra de svunne tiders julaften kommer tilbake takket være Ladys blafrende øyevipper og Landstrykerens gentlemanaktige kjøttbolledytting. Det er ren Disney-magi.

Å se igjennom hele filmen i restaurert DVD-utgave 50 år etter den opprinnelige lanseringen er også magisk. Det er bemerkelsesverdig hvor godt langfilmene fra Disneys gullalder holder seg. Javisst mangler farten og referansehumoren fra dagens animasjonsfilmer, men det betyr ikke at det skranter på kvaliteten - snarere tvert i mot.

Lady og Landstrykeren har en avbalansert og rolig rytme som gjør at karakterene sitter og den enkle historien får utvikle seg i et avstemt tempo. Det er en lineær fortelling fra A til Å, som ikke krever hysterisk action eller megetsigende humor. Filmens kvaliteter ligger i gode karakterer, en grei historie og perfekt animasjon.

Historien er kjent for de fleste. Vi introduseres for springerspanielvalpen Lady i det hun overrekkes fra matfar Jim-Deer til matmor Darling på julaften. Hun er bedårende fra første stund, og snurrer eierne rundt den venstre labben fra begynnelsen av. Hun lever et beskyttet forstadsliv hvor hun voktes av nabohundene Jock og Trusty. Det bedagelige hundelivet forrykkes når Ladys eiere introduserer en baby i familien og Ladys posisjon i hverdagen reduseres. Som om ikke dette var dramatisk nok, introduseres Lady for den ubeskjemmede bastarden Landstrykeren som lokker henne ut på galeien. Med et blir Ladys trygge forstadsliv byttet ut med Landstrykerens fra-hånd-til-munn-tilværelse i byen.

Lady og Landstrykeren kan i ettertid sees som en meget personlig film for Walt Disney. På mange måter følger den opp «from rags to riches»-tematikken i *Askepott* (1950), og lar den gatesmarte underdoggen (get it) Landstrykeren stå frem som helt. Samtidig er filmen nostalgisk i måten den portretterer forstadslivet i USA som uskyldsrent og trygt, og hvor avstanden til byen er så stor at livene til Lady og Landstrykeren fremstår for uforenlige. Likevel er filmen overraskende «voksen» i sin tilnærming til historien - det er få gags og ingen egentlige outrerte sidekicks som har blitt så vanlig i de senere Disney-produksjonene. Jock og Trusty byr på noen kostelige sekvenser, men hele filmen er relativt nedtonet.

Filmene ble produsert i en tid da Disney-imperiet var på vei inn i sin andre vår og kreativt sett inne i sin kanskje sterkeste periode siden

Bambi (1942). Disneys legendariske «Nine old men» var på høyden av sine karrierer, og gjør fantastiske innsatser på karakteranimasjonen. På dette tidspunktet hadde Disney strevet seg gjennom annen verdenskrig, og noen mindre gode episodefilmer rett etter krigen, for så å komme på banen igjen med *Askepott*. *Lady og Landstrykeren* var den første Disney-film til å ta opp kampen med TV-formatet og ble produsert i kinoforformatet Cinemascope (det ble også laget en versjon i det gamle «normal»-formatet). Filmskaperne gjør ikke full nytte av det nye breddeformatet, men det er noen uforglemmelige sekvenser i filmen som får maksimalt utbytte av bredden.

En av mine favorittscener er introduksjonen av de to siamesiske kattene, som fullstendig forkludrer Ladys sedate forstadstilværelse. Et annet høydepunkt står sangeren Peggy Lee for i en uforglemmelig scene hos hundefangeren hvor den sensuelle hunden Peg gjør sitt for å utkonkurrere Lady i Landstrykerens øyne. Også er det den uforglemmelige «Bella notte» hos Tony's, og ikke minst den sjarmerende scenen fra dagen derpå hvor Lady våkner i labbene (bokstavelig talt) til Landstrykeren og smiler skjelsk når hun våkner. Bad dog! Det hele er utformet med en inngående forståelse for hunders anatomi og vesen kombinert med Disneys umiskjennelige evne til å gi dyr menneskelige trekk.

50 år etter skinner fremdeles

Lady og Landstrykeren sterkt i mine nostalgiske 30-something-øyne, men filmen har nok ikke samme appell for dagens barneøyne. Historien fanger ikke min snart 3-årige datter på samme linje som *Askepott* gjør det - til tross for en sterk hundefascinasjon. Kan hende historien er litt for tam eller for sofistisert, men forhåpentligvis vil magien også fange opp nye generasjoner slik at de også kan få sin «Bella notte».

Utgivelsen:

I tråd med gjeldende retningslinjer fra Disneys distributør Buena Vista, så lanseres denne spesialutgaven av *Lady og Landstrykeren* som enkelutgave i Skandinavia. Som var tilfelle med utgivelsen av *Askepott* i 2005, så blir publikum i vårt område snytt for en stor andel av ekstramaterialet knyttet til utgivelsen.

Utgivelsen i seg selv er på høyde med det man forventer fra Disney. Både bilde og lyd er restaurert og presenteres i all sin glans. Filmen presenteres tro mot det opprinnelige breddeformatet og er å finne i såkalt 16:9 Letterbox (2,55:1) - det vil si et 16:9 format med svart stripe opp og nede. Bildet er upåklagelig med god fargegjengivelse og ingen forstyrrende elementer. Lydsiden er også justert opp til dagens rådende Dolby Digital 5.1 og gjengis med utmerket kvalitet.

Av ekstramaterialet som er bevart på utgivelsen, er dokumentarene under overskriften Backstage Disney de mest interessante. Her får man et innblikk i hvordan manuset ble utviklet fra Joe Grants første idé til den endelige versjonen basert på Ward Greenes historie. Man får også et innblikk i hvordan «Nine old men» jobbet og et kort møte mellom Andreas Deja og Ollie Johnston.

Det øvrige materialet med spill og aktiviteter holder et relativt labert nivå. Det er verdt å merke seg at 2-diskutgivelsen inneholder ytterligere ekstramateriell og at den amerikanske sone 1-versjonen også inneholder filmen i «normal»-format.

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 04.03.06

Takk til Buena Vista for anmeldereksemplar.

Ja

[Lady&Landstrykeren cover;](#)